

Zbigniew Cieślak

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Wprowadzenie

Istota „nowości” zjawisk w administracji publicznej.

Uwagi na temat przedmiotowego i metodycznego zakresu rozważań

Lektura opracowań zawartych w oddawanym do rąk Czytelnika tomie dostarcza podstaw do sformułowania kilku uwag dotyczących przedmiotu i metodyki rozważań odnoszących się do nowych zjawisk w administracji publicznej.

Analiza sygnalizowanych w tytule zjawisk może być prowadzona w wielu płaszczyznach badawczych. Wśród nich należy wymienić w szczególności następujące perspektywy: prac ustawodawczych, ochrony praw obywatelskich, prawa europejskiego, doktryny prawa administracyjnego, orzecznictwa sądowo-administracyjnego, kontroli państwowej, funkcjonowania samorządu terytorialnego czy praktyki administracji rządowej. Uzyskany w ten sposób materiał badawczy daje się pogrupować w ramach różnorodnych sekwencji tematycznych, które obejmują m.in. konsekwencje zmiany paradygmatu jedności aksjologiczno-normatywnej regulacji administracyjnoprawnej, zmianę węzłowych przesłanek regulacji prawnej oraz formy rozstrzygania konfliktów wartości i granice poprawności regulacji.

Charakterystyczne dla większości opracowań zamieszczonych w monografii jest przyjmowanie „intuicyjnego” (a w każdym razie niedefiniowanego) znaczenia kategorii zjawiska, jego istoty i cechy nowości i to przy wielkiej różnorodności ujęć, a także swobody wypowiedzi. Przez różnorodność ujęć rozumiemy: ujęcia opisowe, analityczne, postulatywne i ocenne, sytuowane w płaszczyźnie faktycznej, normatywnej i aksjologicznej. Mimo niechęci Autorów do definiowania pojęć podstawowych można przyjąć, iż z zasady „nowość” jest rozumiana jako zmiana, obejmująca czasowy i przedmiotowy punkt odniesienia oraz opis kategorii odnoszonej. W zależności od płaszczyzny rozważania zmiana może być zaplanowana bądź niezaplanowana przez twórcę układu administracyjnego (podmiotów znajdujących się w nim), a jej istota może sprowadzać się do: faktu, zdarzenia, procesu, wartości, relacji między wartościami, ważenia wartości, normy, relacji między normami, stanów eufunkcyjnych i dysfunkcyjnych

w administracji. W wielu tekstach odnajdujemy także wątki współzależności zjawiska i jego otoczenia, a także współzależności rozważanych perspektyw, np. jedność normatywno-aksjologiczna administracji, zależność praw i obowiązków podmiotów stosunków prawnych, przenikanie się teorii i praktyki, stanowienia i stosowania prawa, organiczna integralność procesów funkcjonowania administracji. Owe różnorodne zależności dają podstawy do tworzenia pełni obrazu: zjawisko równa się jego istotowy rdzeń i otoczenie faktyczne, normatywne i aksjologiczne. Autorzy stosują różne sposoby badania zjawiska, takie jak jego opisy przez fakty, rozstrzygnięcia, akty kontroli, przykłady, uogólnienia, projekcje stanów rzeczy, formułowanie ocen, wnioskowanie – w aspektach strukturalnym, czynnościowym i funkcjonalnym administracji. Godne podkreślenia jest to, że w opracowaniach odnajdujemy zróżnicowane oceny „nowego” w administracji (zmiana progresywna i regresywna) wraz z właściwym uzasadnieniem oceny.

Na zakończenie pragnę wyrazić nadzieję, że w niniejszym tomie Czytelnik znajdzie pozytywną odpowiedź na następujące pytania:

- czy jesteśmy w stanie ustrukturalizować koncepcyjnie problem „nowego” zjawiska w administracji?
- czy są szanse na sformułowanie twierdzeń ogólnych?
- czy możliwe jest sformułowanie prakseologicznych wymogów poprawnego badania „nowego” zjawiska?
- czy możliwe jest projektowanie lepszych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w administracji?
- jaka jest relacja nowych zjawisk do prawidłowego funkcjonowania Państwa?